

Формування пропозиції на ринку винограду сільськогосподарськими підприємствами України

Мета статті - визначити основні тенденції формування пропозиції сільськогосподарськими підприємствами на ринку винограду в Україні та розробити рекомендації щодо її удосконалення.

Методика дослідження. У процесі дослідження використано діалектичний метод пізнання для оцінки наукових праць учених щодо проблематики формування пропозиції на ринку винограду сільськогосподарськими підприємствами України; метод емпіричного дослідження щодо оцінки сучасного стану формування пропозиції на ринку винограду.

Результати дослідження. Обґрунтовано теоретико-методичні засади й визначено особливості формування пропозиції на ринку винограду сільськогосподарськими підприємствами України. Проаналізовано основні чинники формування пропозиції та визначено закономірності між ними. Встановлено залежність між формуванням пропозиції та економічними результатами діяльності виноградарських підприємств. Запропоновано основні напрями формування пропозиції винограду в Україні.

Елементи наукової новизни. Набули подальшого розвитку теоретичні положення щодо визначення основних факторів формування пропозиції на ринку винограду сільськогосподарськими підприємствами України, їх впливу на кінцевий результат та результати господарювання виноградарських підприємств

Практична значущість. Розглянуті теоретико-методичні положення становлять методологічну базу для забезпечення стабільного формування пропозиції на ринку винограду сільськогосподарськими підприємствами та ефективної їх діяльності. Табл.: 1. Рис.: 4. Бібліогр.: 13.

Ключові слова: пропозиція; виноград; виробництво; товарність; рентабельність; сільськогосподарські підприємства.

Дмитрук Микола Ілліч - здобувач кафедри підприємництва та організації агробізнесу, Національний університет біоресурсів і природокористування України (м. Київ, вул. Героїв Оборони, 15)
E-mail: organizing_chair@nubip.edu.ua

Постановка проблеми. Незважаючи на досить складну економічну ситуацію в Україні, останнім часом у сільськогосподарському виробництві простежуються певні позитивні тенденції. Так, зростають обсяги виробництва, підвищується продуктивність праці, збільшуються прибутки значної кількості сільськогосподарських підприємств. Разом із тим кожний конкретний товаровиробник намагається оптимізувати свою виробничу програму та постійно провадить пошук ще ефективніших напрямів діяльності, вирощування сільськогосподарських культур та одержання продукції. Це дозволяє інтенсифікувати виробництво та збільшити обсяги прибутків. З іншого боку, диверсифікація діяльності сільськогосподарських підприємств позитивно впливає на конкурентоспроможність вітчизняного агропромислово-

го комплексу та продовольчу безпеку держави.

Одним із найбільш ефективних напрямів діяльності у сільському господарстві є виробництво винограду. Хоча ситуація у виноградарстві в Україні досить складна: використання застарілих технологій та потреба значних капітальних вкладень значно стримують розвиток галузі. При цьому, рентабельність виробництва винограду на порядок вища, ніж інших найбільш поширених видів сільськогосподарської продукції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На вивчення та аналіз питань виробництва винограду в Україні та забезпечення його ефективного розвитку спрямовані роботи В.В. Власова [1], І.В. Белоус [2], М.Б. Бузовської [3], Л.В. Джабурія [1], Ю.О. Лупенка [7], О.С. Любка [1] та ін. Науковці активно досліджують окреслену проблематику, вивчають наявні проблеми в га-

лузі, пропонують напрями подальшого розвитку в умовах існуючих глобальних економічних викликів. Проте у цій сфері залишаються відкритими ряд питань, що потребують глибшого вивчення та їх вирішення.

Мета статті – визначити основні тенденції формування пропозиції сільськогосподарськими підприємствами на ринку винограду в Україні та розробити рекомендації щодо її удосконалення.

Виклад основних результатів дослідження. Розвиток виробництва будь-якої продукції залежить від ряду факторів. В умовах ринкової економіки розвиток забезпечується за рахунок оптимізації обсягів попиту, пропозиції та встановлення такого рівня цін, який би задовольняв кінцевого споживача (щоб продукція була доступною для нього) та товаровиробника (щоб він мав змогу забезпечити виробництво з собівартістю меншою, ніж ціна на ринку). Саме від балансу цих факторів залежить ситуація на ринку та конкурентоспроможність галузі.

Питання формування та функціонування ринку висвітлювалися у наукових працях і вітчизняних, і зарубіжних авторів. Але в більшості з них, як вказує М.М. Ільчук, зміст ринку зводиться лише до сфери обміну [5, с. 8]. На нашу думку, при дослідженні ринку значну увагу необхідно приділяти формуванню пропозиції, яка тісно залежить від обсягів внутрішнього виробництва, перехідних залишків та обсягів імпорту. Тобто товаровиробник значною мірою впливає на ситуацію на ринку. Від його виробничих можливостей, забезпечення необхідними ресурсами, гнучкості та стійкості залежить обсяг виробництва. Тому для забезпечення ефективного розвитку значну увагу необхідно приділяти саме конкретному товаровиробникові тієї чи іншої продукції.

Протягом 2012–2016 рр. земельна площа виноградників в усіх категоріях господарств в Україні зменшилася від 77,6 до 45,1 тис. га, або на 41,9% (табл.). Звісно, основною причиною цього стала неможливість врахування виноградників АР Крим та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях. Проте варто зазначити, що в країні спостерігається загальна тенденція до зменшення площ під виноградниками. Так, у 2012 р. їхні площі становили 77,6 тис. га, тоді як у 2013 р. таких залишилося 75,1 тис. га. Тобто лише за рік площа зменшилася на 2,5 тис. га, або на 3,2%. Протягом 2013–2016 рр. простежується схожа тенденція зменшення – від 50,9 до 45,1 тис. га, або на 5,8 тис. га, чи 12,9%. Звідси, на сьогодні розвиток виноградарства в Україні характеризується зменшенням зайнятих земельних площ.

Хоча згадана тенденція типова для усіх категорій господарств, але вона дещо відрізняється в сільськогосподарських підприємствах та господарствах населення. Так, площа виноградників у сільськогосподарських підприємствах в цілому за досліджуваний період зменшилася на 32,0 тис. га, або майже вдвічі. І найбільших втрат вони саме зазнали від анексії АР Крим. Адже до цього в сільськогосподарських підприємствах України на виноградники припадало 61,6 тис. га, а на наступний за цими подіями рік – вже 37,7 тис. га, що на 23,9 тис. га, або 38,8%, менше. Звідси можна зробити висновок, що значна частина земель сільськогосподарських підприємств України під виноградниками знаходилася саме в АР Крим. Серед основних причин зменшення площ під виноградниками на території України також закінчення строку їх виробничої експлуатації та висока вартість закладання нових.

Основні показники виробництва винограду в Україні, тис. га

Показник	Рік					2016 р. до 2012 р., %
	2012	2013	2014*	2015*	2016*	
Загальна земельна площа під виноградниками в господарствах усіх категорій, тис. га	77,6	75,1	48,7	45,4	45,1	58,1
У тому числі:						
сільськогосподарські підприємства	64,2	61,6	35,7	32,3	32,2	50,2
господарства населення	13,4	13,5	13	13,1	12,9	96,3
Урожайність винограду в усіх категоріях виробників, ц/га	67,2	85,8	98,6	92,3	88,4	131,5
У тому числі:						
сільськогосподарські підприємства	53,2	70,9	76,4	70,7	51,9	97,6

господарства населення	127	148	154,2	142,4	124,4	98,0
Виробництво винограду в господарствах усіх категорій, тис. т	456	575,4	435,6	386,3	377,8	82,9
У тому числі:						
сільськогосподарські підприємства	292,9	384,2	241	206,2	221	75,5
господарства населення	163,1	191,2	194,6	180,1	156,8	96,1

* Дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції.

Джерело: Сформовано автором за даними Державної служби статистики України.

Проте тенденція зменшення площ під виноградниками відзначилася і до цих подій, і після. Так, у 2012 р., за даними статистичних досліджень, у сільськогосподарських підприємствах було в наявності 64,2 тис. га виноградників, тоді як у 2013 р. – 61,6 тис. га, або на 2,8 тис. га, чи 4,2% менше. Протягом 2013–2016 рр. тенденція до скорочення площі продовжується – від 37,7 до 32,2 тис. га, або на 5,5 тис. га, чи на 17,1%. Тобто сільськогосподарські підприємства втрачають зацікавленість до галузі виноградарства, що призводить до зменшення їх частки у структурі земельних площ під виноградниками від 82,7% у 2012 р. до 71,4% у 2016 р.

Такі висновки підтверджуються дослідженнями М.Б. Бузовської, яка вказує, що за останні роки виноградних насаджень закладається все менше, при цьому виведення з господарського обігу (розкорчування виноградників), навпаки, зростає швидкими темпами [3, с. 32].

Окрім розміру земельних площ на обсяг валового виробництва впливає урожайність. Рівень останньої значною мірою характеризує рівень інтенсифікації галузі.

Протягом 2012–2016 рр. урожайність винограду в господарствах усіх категорій зросла на 21,2 ц/га – від 67,2 до 88,4 ц/га, або на 31,5%. Незважаючи на це, протягом 2013–2016 рр. простежується інша тенденція порівняно з 2012–2013 рр. Так, з 2012-го по 2013 р. урожайність зросла від 67,2 до 99,6 ц/га, або майже на 50%. Протягом 2013–2016 рр. відзначається спадаюча тенденція до 88,4 ц/га. Як одну з причин цього слід вказати високу капіталоемність галузі виноградарства, що потребує значних вкладень. Починаючи з 2014 р. відбувалося підвищення цін, знецінення національної валюти, інші не передбачувані події, що негативно позначилися на стабільності та можливостях товаровиробників ефективно забезпечувати потребу в коштах для виконання виробничої програми. Як наслідок, підпри-

ємства зменшили обсяги використання виробничих ресурсів, що негативно позначилося на рівні врожайності винограду.

У сільськогосподарських підприємствах спостерігаються подібні тенденції – зростання врожайності протягом 2012–2013 рр. та зменшення такої протягом 2013–2016 рр. Хоча врожайність за досліджуваний період зменшилася від 53,2 у 2012 р. до 51,9 ц/га у 2016 р., або на 2,4%.

Варто зазначити, що врожайність винограду в сільськогосподарських підприємствах значно нижча, ніж в усіх категоріях господарств. Так, вона коливалася в межах 76,6–82,6% за досліджуваний період (за винятком 2016 р., коли врожайність винограду в сільськогосподарських підприємствах становила лише 58,7% від загальнодержавного рівня).

Урожайність винограду в усіх категоріях господарств зросла, а у сільськогосподарських підприємствах знизилася, через що їхня частка у згаданому показникові зменшилася до 58,7% у 2016 р., або на 26,8% від рівня 2012 р.

Одним з узагальнюючих показників розвитку виноградарства в Україні є обсяг виробництва винограду. За даними Державної служби статистики України, протягом 2012–2016 рр. обсяги виробництва винограду зменшилися від 456 до 377,8 тис. т, або на 17,1%. Звичайно, негативним фактором у цьому стала окупація АР Крим. Разом із тим протягом 2014–2016 рр. відзначається також спадаюча тенденція – від 435,6 до 377,8 тис. т.

У сільськогосподарських підприємствах тенденції щодо зменшення обсягів виробництва притаманні ще вищі темпи. Так, протягом 2012–2016 рр. досліджуваний показник зменшився на 24,5% – від 292,9 до 221 тис. т, що призвело до зниження частки сільськогосподарських товаровиробників від 66,8% у 2013 р. до 58,5% у 2016 р.

Як стверджують В.В. Власов та деякі інші науковці, важливими проблемами розвитку виробництва винограду залишаються необґрунтовано низькі закупівельні ціни на виноград та зростання вартості матеріально-технічних ресурсів [1, с. 42].

За результатами проведених досліджень встановлено, що у 2016 р. в Україні налічува-

лося 109 господарств, які мали виноградники. Причому у 40 господарствах площі під виноградом досягали 100 га, у 44 - від 101 до 300 га та у 25 - понад 301 га (рис. 1). Найбільш чисельною була група господарств із площею винограду до 50 га - 31 господарство, або 30% від усіх сільськогосподарських підприємств, що мали виноградники.

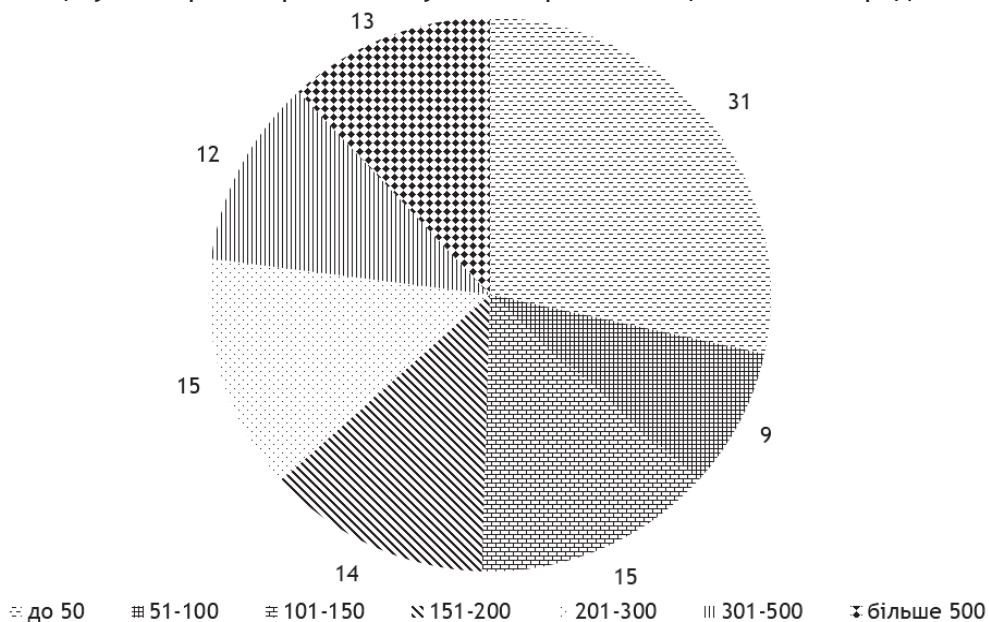

Рис. 1. Розподіл сільськогосподарських підприємств за площею винограду на одне господарство у 2016 р.

Джерело: Розроблено автором за даними Державної служби статистики України.

У процесі досліджень проведено групування сільськогосподарських підприємств за урожайністю винограду (рис. 2). Встановлено, що 109 підприємств у 2016 р. виробляли

в середньому на одне господарство 18563 ц. При цьому середня врожайність становила 84,9 ц/га.

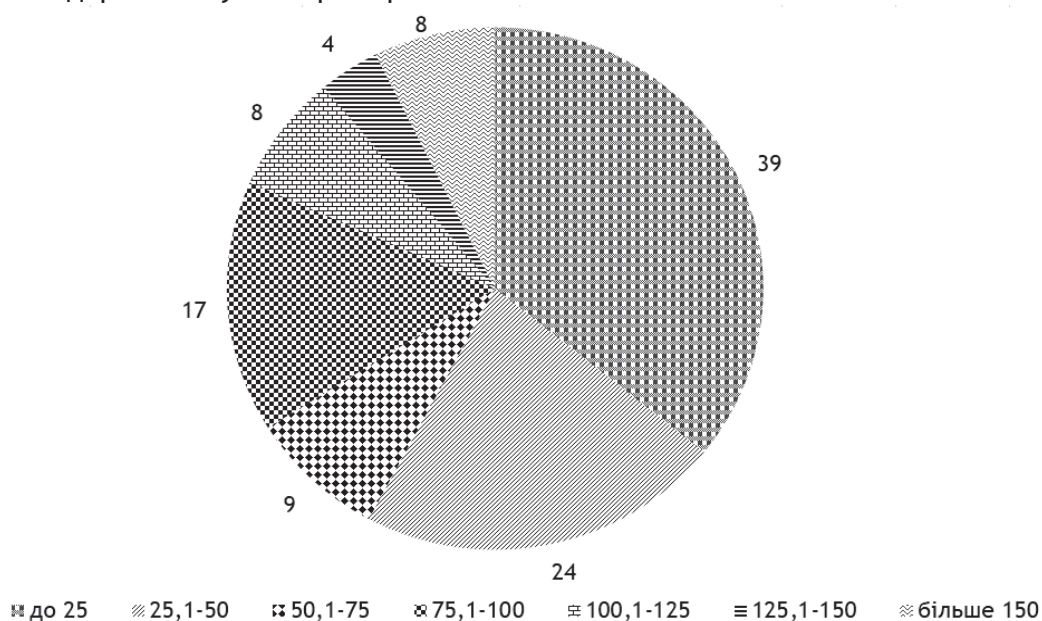

Рис. 2. Розподіл сільськогосподарських підприємств за урожайністю винограду, 2016 р.

Джерело: Розроблено автором за даними Державної служби статистики України.

Варто зазначити, що у 39 господарств, або 35,8% від загальної кількості, урожайність винограду в середньому не перевищувала 11,8 ц/га. У цій групі середній обсяг виробництва на одне господарство становив 1207 ц. До групи з найвищою урожайністю (понад 150 ц/га) віднесено 8 господарств, із середнім обсягом виробництва винограду 91827 ц на одне господарство. Тобто вони забезпечили виробництво 704 616 ц цієї продукції.

За збільшення рівня концентрації виробництва підвищується його економічна ефективність. Так, із збільшенням обсягу виробництва винограду від 5001 ц до понад 100 000 ц рентабельність зростає від 4,1% до 204,0% (рис. 3). Тобто звідси можна стверджувати, що із зростанням концентрації виробництва підвищується результативність виробничої діяльності, і не тільки винограду.

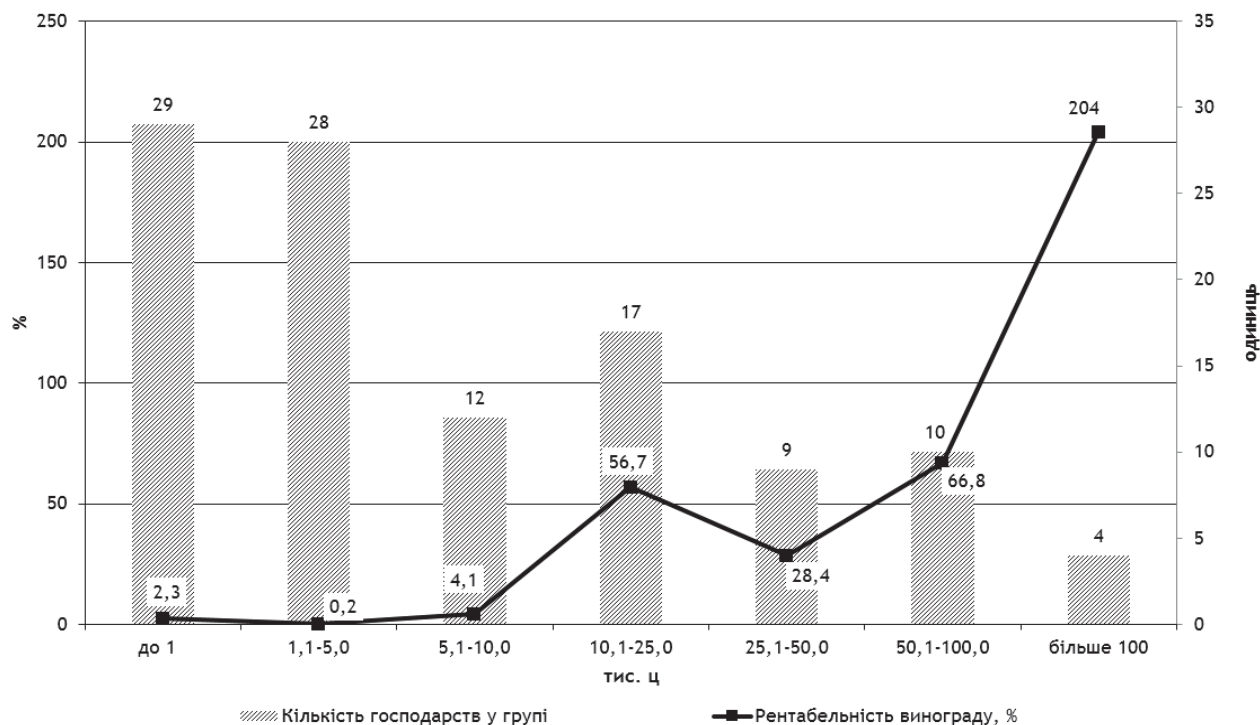

Рис. 3. Вплив обсягів виробництва винограду на рівень його рентабельності, 2014-2016 рр.

Джерело: Розроблено автором за даними Державної служби статистики України.

Одним із важливих показників, що характеризують формування пропозиції на ринку винограду, є його товарність, яка невпинно зростає - від 62,6% у 2011 р. до 77,4% у 2015 р. (рис. 4). Така тенденція вказує на зростання зацікавленості товаровиробників до підвищення обсягів реалізації отриманої продукції.

Важливим фактором підвищення рівня товарності є зростання цін реалізації. Ціна реалізації підвищилася від 3011,8 грн/т у 2011 р. до 6219,5 грн/т у 2017 р., або на 3207,7 грн, чи 106,5%. При цьому собівартість реалізованої продукції підвищилася на 39,8%. Тобто економічна ефективність виробництва винограду зменшується протягом останніх років.

У сфері виробництва винограду в сільськогосподарських підприємствах України хоча й відзначається нестабільна ситуація,

проте наявні певні ознаки інтенсифікації виробництва. Продуктивність культури зростає, товарність також. Це можна вважати позитивними тенденціями.

Виноград - вид сільськогосподарської продукції, що за рахунок диверсифікації виробництва сільськогосподарських підприємств та розширення напрямів діяльності позитивно впливає на економічний ефект від господарської діяльності аграрних формувань.

Як вказує Т.О. Зінчук: «Поєднання різних варіантів отримання фермерами доходу дає змогу не лише ефективним чином використовувати їх економічний потенціал, а й мінімізувати ризики господарювання за умови мінливості ринкового середовища, реалізувати динамічну операційну стратегію розвитку» [4, с. 25].

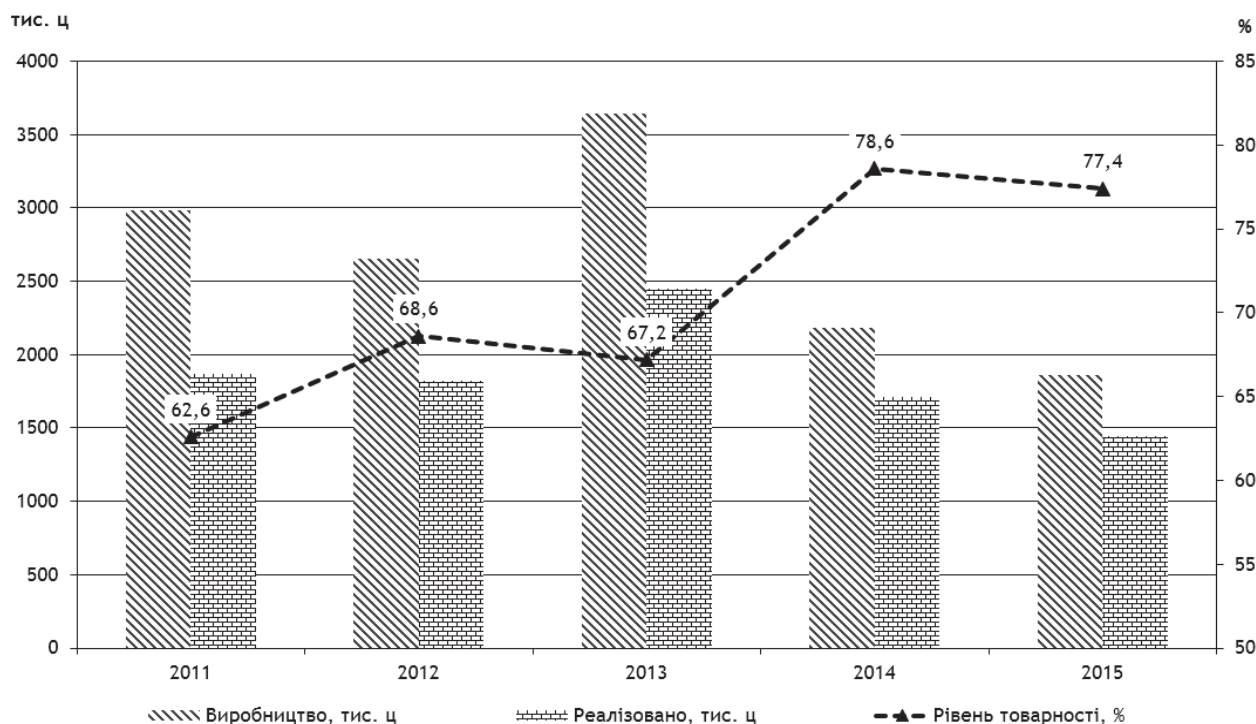

Рис. 4. Рівень товарності винограду в сільськогосподарських підприємствах України

Джерело: Розроблено автором за даними Державної служби статистики України.

На думку І.Г. Кириленка та В.Є. Івченка, вирішення проблем сільського господарства та виробництва винограду зокрема можливо через глибинну трансформацію економіки АПК, спрямовану на користь мільйонів малих сімейних ферм, які будуть кооперуватися, об'єднувати власні зусилля для оптимізації витрат, нарощувати прибутки за рахунок переробки вирощеного, збільшувати виробництво екологічно чистої продукції [6, с. 27-28].

Розвитку виноградарства притаманні загальні тенденції агропромислового комплексу, хоча галузь має певні специфічні особливості. Так, Ю.О. Лупенко зазначає: «Підвищення ефективності виноградарства пов'язано, насамперед, із диверсифікацією та розширенням ринків збуту, підвищенням ємності внутрішнього ринку, включаючи столовий виноград та винопродукцію, використання можливостей концентрації виробництва, відновлення позитивної практики державної підтримки галузі» [7, с. 120].

Забезпечення ефективного та стабільного формування пропозиції на ринку винограду потребує підвищення зацікавленості товаровиробників до такого виду діяльності. Адже через притаманні галузі чинники - висока вартість стартового капіталу на одиницю земельної площі, забезпеченість трудовими

ресурсами, застарілі технології виробництва, сільськогосподарські підприємства розкорчовують старі виноградники, відмовляючись таким чином у подальшому розвивати виробництво у цьому напрямі.

Висновки. Формування пропозиції на ринку винограду залишається нестабільним через складну ситуацію в галузі. Її коливання стало наслідком скорочення протягом 2012-2016 рр. загальної земельної площі під виноградниками на 41,9%, у сільськогосподарських підприємствах - на 49,8%. Це призвело до зменшення обсягів виробництва на 17,1 та 24,5% відповідно. Разом із тим підвищення врожайності характеризує подальшу інтенсифікацію галузі. У результаті товаровиробники приділяють все більше уваги удосконаленню технологій та системі організації виробництва. Незважаючи на наявні проблеми, виноградарство має сприятливі умови для забезпечення ефективного та стабільного формування пропозиції на ринку винограду. Зростання рівня товарності підтверджує зацікавленість виробників до його реалізації. При цьому основними напрямками формування пропозиції винограду є поєднання інтенсифікації та екстенсивних напрямів, зокрема збільшення площ під виноградниками, підвищення якості отриманої продукції, оптимізація товарного сортимен-

ту, що дозволить підвищити конкурентоспроможність вітчизняних виноградарських підприємств.

Виходячи з науково обґрунтованих норм споживання, ємність ринку винограду в Україні оцінюється в 325 тис. т. Враховуючи

сучасний обсяг виробництва та забезпечення науково обґрунтованої потреби споживання, можна стверджувати про наявний потенціал підвищення обсягу виробництва винограду.

Список бібліографічних посилань

1. Проблеми виноградарства та виноробства Закарпатської області та шляхи їх вирішення / В. В. Власов, І. В. Белоус, Л. В. Джабурия, О. С. Любка. *Виноградарство і виноробство: міжвідомчий тематичний науковий збірник*. Одеса: ННЦ «ІВіВ ім. В. Є. Таїрова», 2016. Вип. 53. С. 40-49.
2. Белоус І. В. Стратегія розвитку виноградарства і виноробства України та передумови виходу їх продукції на світовий ринок: монографія. Одеса: ННЦ «ІВіВ ім. В. Є. Таїрова», 2015. 204 с.
3. Бузовська М. Б. Аналіз стану виноградарсько-виноробної галузі Бесарабії (на прикладі Тарутинського району Одеської області). *Виноградарство і виноробство: міжвідомчий тематичний науковий збірник*. Одеса: ННЦ «ІВіВ ім. В. Є. Таїрова», 2016. Вип. 53. С. 29-35.
4. Зінчук Т. О., Куцмус Н. М. Диверсифікація бізнесу на сільських територіях: досвід країн світу. *Економіка АПК*. 2018. № 4. С. 19-27.
5. Ільчук М. М., Рудий М. М. Функціонування молоко-продуктового і м'ясопродуктового підкомплексів в умовах розвитку інтеграції. Київ: «Нічлава», 2006. 284 с.
6. Кириленко І. Г., Івченко В. Є. Економічні аспекти трансформації сільськогосподарського виробництва в Україні. *Економіка АПК*. 2017. № 3. С. 21-28.
7. Лупенко Ю. О. Сучасні тенденції розвитку ринку продукції виноградарства в Україні. *Виноградарство і виноробство: міжвідомчий тематичний науковий збірник*. Одеса: ННЦ «ІВіВ ім. В. Є. Таїрова», 2015. Вип. 52. С. 119-122.
8. Сільське господарство України - 2016: стат. зб. Київ: Державна служба статистики України, 2017. 248 с.
9. Food and Agricultural Data. URL: <http://www.fao.org/faostat/en/#home>.
10. Grape Production. URL: <https://www.uaex.edu/farm-ranch/crops-commercial-horticulture/horticulture/commercial-fruit-production/grape-production.aspx>.
11. Growing grapes. URL: <https://www.almanac.com/plant/grapes>.
12. How Winemaking Works. URL: <https://science.howstuffworks.com/innovation/edible-innovations/winemaking2.htm>.
13. Table Grape Production. URL: <https://extension.psu.edu/table-grape-production>.

References

1. Vlasov, V.V., Belous, I.V., Djaburia, L.V., & Lubka, O.S. (2016). Problemy vynogradarstva ta vynorobstva Zakarpatskoi oblasti na shlyahy ih vyrishennya [Problems of viticulture and winemaking in the Transcarpathian region and ways of their solution]. *Vynogradarstvo i vynorobstvo: mizhvidomchy tematychny naukovy zbirnyk*, 53, pp. 40-49 [In Ukrainian].
2. Belous, I.V. (2015). *Strategia rozvytku vynogradarstva i vynorobstva Ukrainy na peredumovy vyhodu yih produktcii na svitovyy rynek: monoghr. [Strategy for the development of viticulture and winemaking in Ukraine and the conditions for their output to the world market: monograph]*. Odesa: NNTS "IViV im.V.Ye. Tairova" [In Ukrainian].
3. Buzovska, M.B. (2016). Analiz stanu vynogradarsko-vynorobnoi haluzi Besarabii (na prykladi Tarutynskoho payonu Odeskoi oblasti) [Analysis of the state of the wine-growing and wine-making industry of the Besarabia (on the example of Tarutino district of Odessa region)]. *Vynogradarstvo i vynorobstvo: mizhvidomchy tematychny naukovy zbirnyk*, 53, pp. 29-35 [In Ukrainian].
4. Zinchuk, T.O. (2018). Dyversyfikatsia biznesu na silskykh teritoriyah: dosvid krain svitu [Diversification of business in rural areas: the experience of the world]. *Ekonomika APK*, 4, pp. 19-27 [In Ukrainian].
5. Ilchuk, M.M. & Rudyi, M.M. (2006). *Funktsionuvannya molokoproduktovogo i myasoproduktovogo pidkompleksiv v umovah rozvytku integratsii [Functioning of dairy products and meat products subcomplexes under the conditions of integration]*. Kyiv: Nichlava [In Ukrainian].
6. Kyrylenko, I.H. & Ivchenko, V.Ye. (2017). Ekonomichni aspekty transformatsii silskohospodarskoho vyrobnytstva v Ukraini [Economic aspects of the transformation of agricultural production in Ukraine]. *Ekonomika APK*, 3, pp.21-28 [In Ukrainian].
7. Lupenko, Yu.O. (2015). Suchasni tendentsii rozvytku rynku produktcii vynogradarstva v Ukraini [Modern trends in the wine-growing market in Ukraine]. *Vynogradarstvo i vynorobstvo: mizhvidomchy tematychny naukovy zbirnyk*, 52, pp. 119-122 [In Ukrainian].
8. Silske hospodartsvo Ukrainy - 2016: Statystychnyy zbirnyk [Agriculture of Ukraine - 2016: Statistical collection]. (2017). Kyiv: State Statistic Service of Ukraine [In Ukrainian].
9. Food and agricultural data. Retrieved from: <http://www.fao.org/faostat/en/#home> [In English].
10. Grape production. (n.d.). Retrieved from: <https://www.uaex.edu/farm-ranch/crops-commercial-horticulture/horticulture/commercial-fruit-production/grape-production.aspx> [In English].
11. Growing grapes. (n.d.). Retrieved from: <https://www.almanac.com/plant/grapes> [In English].
12. How winemaking works. (n.d.). Retrieved from: <https://science.howstuffworks.com/innovation/edible-innovations/winemaking2.htm> [In English].
13. Table grape production. (n.d.). Retrieved from: <https://extension.psu.edu/table-grape-production> [In English].

Dmytruk M.I. Supply formation on the grapes market by agricultural enterprises of Ukraine

The purpose of the article is to study main tendencies of supplying agricultural enterprises on the grapes market in Ukraine and develop recommendations for its improvement.

The research methods. In the research process have been used the following scientific methods: dialectical method for analysis of scientific works of scientists on the problems of forming proposals on the market of agricultural enterprises of Ukraine; method of empirical research for evaluation of the current state of supply formation in the grapes market.

Research results. Theoretical and methodological principles have been substantiated and peculiarities for supply formation in the grapes market by agricultural enterprises of Ukraine have been determined. Main factors for supply formation have been analyzed and their special regularities have been determined. Dependence between formation of supply and economic results of activity of the grapes-growing enterprises has been established. Main directions for supply formation for grapes in Ukraine have been offered.

Elements of scientific novelty. As the study result there have been further developed the theoretical positions regarding definition of the main factors for supply formation on the grapes market by agricultural enterprises of Ukraine, their influence on final result, and management results in the grapes-growing enterprises.

Practical significance. The examined theoretical and methodological provisions constitute a methodological basis for ensuring a stable formation of proposals on the grapes market by agricultural enterprises and their efficient activity. Tabl.: 1. Figs.: 4. Refs.: 13.

Keywords: supply; grapes; production; marketability; profitability; agricultural enterprises.

Dmytruk Mykola Illich - competitor or the department entrepreneurship and business organization, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine (15, Heroiv Oborony st., Kyiv)
E-mail: organizing_chair@nubip.edu.ua

Дмитрук Н.И. Формирование предложения на рынке винограда сельскохозяйственными предприятиями Украины

Цель статьи - определить основные тенденции формирования предложения сельскохозяйственными предприятиями на рынке винограда в Украине и разработать рекомендации по его совершенствованию.

Методика исследования. В процессе исследования использован диалектический метод познания для оценки научных трудов ученых по проблематике формирования предложения на рынке винограда сельскохозяйственными предприятиями Украины; метод эмпирического исследования для оценки современного состояния формирования предложения на рынке винограда.

Результаты исследования. Обоснована теоретико-методическая база и определены особенности формирования предложения на рынке винограда сельскохозяйственными предприятиями Украины. Проанализированы основные факторы формирования предложения и определены закономерности между ними. Установлена зависимость между формированием предложения и экономическими результатами деятельности виноградарских предприятий. Предложены основные направления формирования предложения винограда в Украине.

Элементы научной новизны. Получили дальнейшее развитие теоретические положения по определению основных факторов формирования предложения на рынке винограда сельскохозяйственными предприятиями Украины, их влияния на конечный результат и результаты хозяйствования виноградарских предприятий.

Практическая значимость. Рассмотренные теоретико-методические положения составляют методологическую базу для обеспечения стабильного формирования предложения на рынке винограда сельскохозяйственными предприятиями и эффективной их деятельности. Табл.: 1. Илл.: 4. Библиогр.: 13.

Ключевые слова: предложение; виноград; производство; товарность; рентабельность; сельскохозяйственные предприятия.

Дмитрук Николай Ильич - соискатель кафедры предпринимательства и организации агробизнеса, Национальный университет биоресурсов и природопользования Украины (г. Киев, ул. Героев Обороны, 15)
E-mail: organizing_chair@nubip.edu.ua

Стаття надійшла до редакції 24.10.2018 р.

Фахове рецензування: 08.11.2018 р.

Бібліографічний опис для цитування:

Дмитрук М. І. Формування пропозиції на ринку винограду сільськогосподарськими підприємствами України. *Економіка АПК*. 2018. № 11. С. 106 – 113.

*

УДК 339.13.01

DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.201811113>

К.М. ВЛАСОВА, аспірант*

Сучасні торговельні бар'єри на європейському ринку м'ясної продукції

Мета статті - систематизувати класифікаційні ознаки та існуючі види торговельних бар'єрів на основі аналізу чинної практики торговельних відносин між Україною та ЄС.

Методика дослідження. У процесі дослідження використано метод аналізу (аналіз положень Угод системи СОТ) і синтезу (ідентифікація класифікаційних ознак та групування торговельних бар'єрів), метод порівняння (опис процесів кожного торговельного бар'єра та їх порівняльна характеристика), метод систематизації (послідовність етапів подолання бар'єрів входу м'ясної продукції на європейський ринок), табличний (побудова таблиць).

Результати дослідження. Досліджено трьохрівневу систему торговельних бар'єрів ЄС. Представлено сукупність класифікаційних ознак та відповідних видів торговельних бар'єрів. Розкрито сутність кожного виду торговельного

* Науковий керівник - Г.М. Филук, доктор економічних наук, професор.

© К.М. Власова, 2018